

Eén tentoonstelling, drie religies

Adam en Eva, Hamid El Kanbouhi. | beeld Galerie Nest, Tirza van der Graaf

03 december 2015, 13:29
Tirza van der Graaf

Een grote witte ruimte, met hier en daar een kunstwerk. Uit de ene hoek klinkt muziek, in de andere staat een tv met bewegende beelden. Galerie Nest in Den Haag is geen gewoon museum, met vierkante zalen waar schilderijen naast elkaar hangen met een begeleidende tekst.

Sinds een week is in deze ruimte de expositie *I am closer to you than your very self* te zien, met werk van beeldend kunstenaars Gijs Frieling (1966), Chaim van Luit (1985) en Hamid El Kanbouhi (1976). Zij vertegenwoordigen het christendom, het jodendom en de islam. De titel van de tentoonstelling verwoordt waarom ze dat doen: voor alle drie geldt dat religie een grote betekenis in hun leven heeft.

De tentoonstelling begint met een introductiefilm over de kunstenaars, waarin ze vertellen wat hun band met religie is. Dat is prettig, want zo leer je de makers van de expositie direct beter kennen.

Zo blijkt uit de film dat Gijs Frieling helemaal niet christelijk opgevoed werd, maar pas later tot geloof kwam en belijdend christen is. Op de middelbare school koos hij voor een exact vakkenpakket. Toch merkte hij dat de wetenschap niet alle antwoorden had op zijn vragen. Hij verdiepte zich in de antroposofie en werd uiteindelijk katholiek.

Het werk dat Frieling voor de tentoonstelling maakte, is een ontwerp van een mozaïek dat hij voor de kathedraal Sint Bavo (niet te verwarren met de protestantse Grote- of Sint Bavokerk) in Haarlem gaat maken. De schildering hangt op ooghoogte, en niet hoog aan de muur zoals uiteindelijk in de kerk. Frieling koos ervoor het verhaal van Mozes en de brandende braambos uit het Bijbelboek Exodus uit te beelden (zie de grote illustratie). Opvallend zijn de mooie details in het werk. In de struik vormen letters in de vorm van vlammen de woorden 'Ik zal er zijn', de belofte die God aan Mozes doet in het verhaal.

Om de braambos heen drentelen geitjes. Dat beeldde Frieling bewust zo uit: hij wil ermee laten zien dat de tijden zijn veranderd. Volgens hem zijn we niet meer zoals vroeger een kudde schapen, maar losgeschoten dieren met allemaal verschillende opvattingen.

neon

Ook Chaim van Luit gebruikte Exodus 3, het verhaal van de brandende braambos. Hoewel zijn voornaam anders doet vermoeden, is de kunstenaar niet joods. Wel werd hij met alle gebruiken en tradities uit het jodendom opgevoed. Dat weerspiegelt zijn kunst ook: zo beeldt hij geen personen uit, omdat hij vroeger van zijn vader meekreeg dat afbeeldingen maken van personen slecht was. Daarom gaf hij de braambos abstract vorm, met rode neonlampjes. Die symboliseren het vuur in de braamstruik, en van dichtbij lijkt de rode vloeistof in de lampen op brandende lava.

Anders dan Frieling maakte Van Luit meerdere kunstwerken voor de expositie. Daarbij is het fijn dat er een stencil met uitleg is om meer achtergrond te geven. Want in eerste instantie is het werk *Chagall, Marc. Die Priese (Rabbiner)* niet te begrijpen.

De titel verwijst naar een schilderij van de joodse kunstenaar Marc Chagall van een rabbijn, maar het doek is een groot grijs vlak. Op de tv ernaast zijn beelden te zien van een bunker in een bos. Uit de stenciltekst blijkt hoe het zit: de bunkers staan in Duitsland en werden in de oorlog gebruikt om verboden kunst van schilders zoals Chagall in te verstoppen. Na de oorlog werden de bunkers geleverd om ze te camoufleren in het landschap.

Van Luit ging naar Duitsland om de verf van de bunkers te schrappen, zoals te zien is op de film. Die verf gebruikte hij voor het doek, waarmee hij de gecamoufleerde bunker met de joodse kunst erin als het ware weer tot leven bracht. En net als bij de braambos doet hij dat op een abstracte manier.

vooroordelen

Het gedeelte dat Hamid El Kanbouhi inrichtte is mooi, maar een stuk minder aansprekend dan de rest van de tentoonstelling. El Kanbouhi maakte een reeks schilderijen waarin hij alle perspectieven over de islam die in de maatschappij leven, uitbeeldt. In sommige afbeeldingen zijn verhalen te herkennen uit de Bijbel, maar dan in de versie van de Koran. Op een ander schilderij zien we ISIS-achtige strijders. Het levert een mooi tafereel op, maar iets meer uitleg was hier op zijn plaats geweest. Uit de begeleidende tekst wordt slechts duidelijk dat El Kanbouhi de interpretatie juist aan de bezoeker zelf wil overlaten. Alleen wordt nu niet duidelijk waarom hij bepaalde scènes koos om uit te beelden. Dat is jammer, want anders dan bij Van Luit en Frieling blijven er daardoor te veel vragen liggen.

I am closer to you than your very self is een tentoonstelling die de bezoeker bijblijft, ook al wordt er maar een klein aantal werken getoond. Die lijken in eerste instantie heel vaag te zijn, maar staan vrijwel allemaal voor iets groters.

Door de sterke begeleidende teksten blijkt dus dat zelfs heel abstracte kunst niet moeilijk hoeft te zijn: zolang het verhaal dat erachter schuilt, maar op een heldere manier verteld wordt. ■

I am closer to you than your very self

t/m 16 januari. Galerie Nest, Den Haag. nestruimte.nl

+ zet de bezoeker aan het denken

+ goede informatie met film en tekst

+ toegankelijk, ook voor niet-kunstkenners

+ lengte is precies goed

- soms blijf je met vragen zitten